

Forslagsstilleren (N. J. Larsen): Det ærede Medlem fra Kolding (Berg), som i Dag har talt saa udsørgt, plejer jo at dele sine Medlemmester i to Klasser: Venstre og Provisorister. Jeg maa efter den Sprogbrug antage, at af de to foreliggende Vædringsforslag betragter han kun sit eget som et Venstreforslag. Det andet, der er stillet af det ærede Medlem for Holbæk Amt's 3die Valgkreds (Tauber), maa altsaa henføres til de provisoriske Forslag. Medens det ærede Medlem fra Kolding vil sige til Ministeren: „gaa!“, siger selvfølgelig det andet Forslag, at han skal blive. Det maa være ret opmuntrende for det ærede Medlem for Holbæk Amt's 3die Valgkreds, at han saaledes, trods al sin Villighed, skal stilles i Klasse med den provisoriske Side her i Salen. Men det faar blive hans egen Sag. Jeg finder ingen Anledning til at udtale mig videre om Vædringsforslaget af det ærede Medlem fra Kolding. Det er jo kun en Gengivelse i en mere barok Form af den i forrige Møde forkastede Dagsorden. Der er blot det interessante ved Vædringsforslaget, at da Dagsordenen var „Venstres“ principale Standpunkt, maa det være Venstres subsidiære Standpunkt, at Ministeriet skal gaa — ikke det principale. Det er for mig noget overraskende at erfare, at Ministeriets Afgang kun er det ærede Medlems subsidiære Standpunkt. Jeg skal ikke komme dybere ind paa det ærede Medlems historiske Tilbageblik, men jeg kan dog ikke undlade at bemærke, at naar han som en rejsferdiggende Grund for, at han ikke i 1881 vilde være med til at gøre noget for at faa Arbejdet for Retsreformen i Gang, anførte, at vi den Gang stod over for en truende Forsatningskonflikt, og at han derfor lod Arbejdet ligge, saa forekommer det mig ubestrideligt, at han dermed stærkere end nogen anden sælber Dommen over sin egen Uvirksomhed. Det ærede Medlem paa-beraabte sig Historien, men han bør da vide, at er der noget, Historien har lært os, er det det, at under politiske Kampe, under Forsatningskonflikter, gælder det i første Række om, at Retsplejen befinder sig paa en nogenlunde ordentlig Fod. Det er en Stæbnens Froni over for det ærede Medlem, at saa ofte Nævningesagen eller Retsreformen tidligere har været fremme her i Tinget, er det atter og atter blevet betonet under Paaberaabelse af Historiens Vidnesbyrd, at man ikke kunde gaa nogen alvorlig politisk Kamp i Møde, medmindre, man havde Retsvæsenet ordnet paa forsvarlig Maade. Første Gang, nemlig i 1861, da Høther Spage bragte Retsreformen frem her i Tinget,

citerede han den bekendte franske Forsfatter Tocqueville, der havde fremhævet, at den politiske og borgerlige Frihed var bestandig truet, saa længe Retsplejen, især den kriminelle, ikke havde fundet en betryggende Ordning. Og det Folketingsudvalg, som i 1863 afgav Betænkning over Sagen, gentog Høther Hages Vidnesbyrd i forstærket Form, idet det udtalte, at Grundloven ikke kunde siges at være fuldkommen gennemført, saa længe Retsreformen ikke var tilvejebragt. Efter saadanne Vidnesbyrd tror man næppe sine egne Dren, naar man nu hører det ærede Medlem fra Kolding undskyldte sin Passivitet i 1881 med, at vi stod over for en truende Forsatningskonflikt; det burde jo tværtimod have tilskyndet ham til ikke at lade Arbejdet paa Retsreformen ligge. Jeg tror, at den Dom, han selv sælber over sin Færd, er stærkere, end nogen anden kunde gøre det. Det er undskyldeligt, at han ikke holder af, at man taler om begaaede Dumheder, men man kan jo ikke bringe dem ud af Verden ved at tie stille dermed. At der er begaaet mindre kloge Handlinger i de forløbne Aar, tror jeg, alle ere enige om, og jeg tror tillige, at det vilde vidne om større Mod — det ærede Medlem taler jo saa meget om Mod —, om vi Politikere endelig overvandt os selv til at tilstaa, hvad vi bitterlig for al Verden have begaaet af Dumheder. Jeg antager det for temmelig overflødigt at diskutere videre om det store Problem, hvorvidt det af mig stillede Forslag er en „udsøgt Tillidsserklæring“ til den højtærede Minister. At det, at vi, efter at han har erklæret sig rede til paa ny at fremlegge Processkommissionens Arbejde, naar vi tilkendegive, at vi ville arbejde paa Sagen, tage imod dette Tilbud, skulde være et Tillidsvotum til ham, forekommer mig dog en aldeles urimelig Brug af Sproget. Naar det ærede Medlem spørger, hvilke ny Grunde vi have til nu i 1891 at tage det Arbejde op, som vi i 1881 lod ligge, maatte han let selv kunne besvare sig det Spørgsmaal, naar han blot erindrede sig, hvad der er passeret siden 1881. Vi have jo i den forløbne Tid gjort saa mange Erfaringer, som indlysende godtgøre, at vi trænge til en grundig Omdannelse af vort Retsvæsen, at alene det maa være en tilstrækkelig Forklaring af Grunden til, at vi nu endelig for Alvor ønske at tage fat. Det maa ogsaa være det ærede Medlem bekendt, at der paa mangfoldige Maader omkring i Landet er blevet rejst stærke Krav om, at nu burde denne Sag frem, nu burde vi oprette de Fejl, vi have begaaet, og ikke styde Arbejdet fra os længere. Jeg tillod mig i